

Een driedimensionaal beroepsbeeld voor de leraar

Een kijkje in de keuken van het
Christelijk College De Populier in Den Haag

—

Een driedimensionaal beroepsbeeld voor de leraar

Er moet in scholen en opleidingen meer aandacht zijn voor het beroepsbeeld voor de docent en voor het feit dat het leraarschap veel meer perspectieven biedt dan lesgeven alleen, vinden Alette Boone en Gabi Holtgreffe, schoolopleiders op het Christelijk College De Populier in Den Haag. Zelf zijn ze hiervan levende voorbeelden, want naast schoolopleider, zijn ze allebei ook programmamanager van Opleidingsschool Haaglanden. In die hoedanigheden zetten zij zich ervoor in dat leraren zich op basis van een realistisch beroepsbeeld breed ontwikkelen.

Te veel mensen hebben volgens Boone een eenzijdig en achterhaald beeld van het lerarenberoep. Ietwat gechargeerd: je staat je leven lang voor de klas en als je je best doet, kun je mogelijk een functie in de schoolleiding bemachtigen. "Dat beeld is niet meer van deze tijd, maar leeft nog steeds. Wij willen uitdragen dat het beroep veel aantrekkelijker is en veel meer mogelijkheden biedt. Dat is - zeker gezien het lerarentekort - van groot belang voor scholen, maar ook voor het werkplezier en de professionele ontwikkeling van leraren én uiteindelijk voor de leerlingen. Want zij krijgen beter onderwijs als hun leraren het naar hun zin hebben in hun werk. Van gelukkige leraren leer je de mooiste dingen."

Natuurlijk is het zaak dat scholen leraren daadwerkelijk mogelijkheden bieden om, naast het lesgeven, interessante taken te doen en zich breed te ontwikkelen. Als leraren gevarieerde beroepsmogelijkheden hebben, zijn ze minder snel geneigd om het onderwijs te verlaten en hun heil elders te zoeken, zegt Holtgreffe. "In het begin zijn leraren sterk gericht op het lesgeven, maar als ze dat eenmaal onder de knie hebben, zijn er veel leraren die behoefte hebben aan meer intellectuele uitdaging. Vinden ze dat niet in de school, dan is er een gerede kans dat ze vertrekken. Door als onderwijsorganisatie te zorgen voor interessante ontwikkelingsmogelijkheden, kunnen we deze mensen voor het onderwijs behouden."

HRM-gesprekken

Op De Populier hebben docenten heel wat carrièreperspectieven. Naast leidinggevende functies, kunnen leraren bijvoorbeeld taken vervullen in de leerlingenzorg, in het opleiden van leraren, bijvoorbeeld als werkplekbegeleider of schoolopleider, en is er een 'datateam' met docenten die onderzoek doen binnen de school. Toch is het ook op deze school nog niet bij alle docenten doorgedrongen dat er zo veel mogelijkheden zijn om je professioneel te ontwikkelen.

"Onze schoolopleider zegt regelmatig tegen ons dat we bij de ontwikkelgesprekken ook de mogelijkheden buiten de klas moeten noemen. Dat schiet er bij ons wel eens bij in omdat we zo gericht zijn op de leerling en de les."

Marco Sturing, teamleider havo

Het personeelsbeleid kan daarin een belangrijke rol spelen, zo realiseerden Boone en Holtgreffe zich. Omdat het middenmanagement de HRM-gesprekken met leraren voert, brachten Boone en Holtgreffe al enige tijd geleden het boekje 'Een beroepsbeeld voor de leraar' onder de aandacht van de teamleiders op hun school. "We hebben het boekje uitgedeeld aan de teamleiders en er bijeenkomsten aan gewijd, maar we merkten dat het desalniettemin niet goed landde in de HRM-gesprekken", vertelt Boone. "We realiseerden ons dat het van de teamleider, die het erg

druk heeft met de waan van de dag, veel tijd vraagt om daadwerkelijk met het boekje te werken. Je moet lezen, kopiëren en je moet de inhoud verwerken in bijvoorbeeld een vragenlijst. Het boekje is informatief en inhoudsrijk, maar het is geen praktisch instrument om met docenten het gesprek te voeren over hun ontwikkelwensen. Dus vroegen we ons af: kunnen we het beroepsbeeld niet in een andere vorm gieten, zodat teamleiders het gemakkelijker kunnen gebruiken in de HRM-gesprekken?”

3D-model

Zo ontstond het idee om van het platte, ronde beroepsbeeld dat in het boekje is afgebeeld een 3D-model te maken. Boone tekende een ontwerp en vroeg een stagiair van de TU Delft om haar te helpen om een 3D-model te ontwikkelen. “Dat was nog best ingewikkeld”, vertelt Boone, “omdat we er ook de Piramide van Slooter in wilden verwerken. Dat is het kader dat teamleiders bij ons op school gebruiken om met leraren te praten over het lesgeven en over hun ontwikkeling als leraar.”

**“We willen uitdragen
dat het lerarenberoep
aantrekkelijker
is en veel meer
mogelijkheden biedt”**

Het lukte Boone en de student om een 3D-model te bouwen waarin zowel het beroepsbeeld als de Piramide van Slooter een plek hebben. “De piramide staat in het midden,” benadrukt Boone, “omdat je dan nooit uit het oog verliest dat je als leraar in de eerste plaats goed onderwijs moet geven. Omdat niet alle scholen de Piramide van Slooter gebruiken, is het model zo gebouwd, dat je de piramide gemakkelijk kunt vervangen door een ander lesmodel. Wat heel leuk was: de student had nog nooit van het beroepsbeeld en van de piramide gehoord, maar zei achteraf, toen het model klaar was: ik heb nog nooit zoveel over onderwijs en over het beroep geleerd als tijdens het bouwen van dit model, ik wist echt niet dat het beroep zoveel verschillende mogelijkheden biedt.”

Persoonlijk ontwikkelplan

Inzet is dat teamleiders het 3D-model vanaf komend schooljaar gaan gebruiken in de HRM-gesprekken. De teamleider zet het model op het scherm en kan het tijdens het gesprek letterlijk draaien, zodat de verschillende ontwikkelingsperspectieven langskomen en besproken kunnen worden. Het model is ook opgenomen in het persoonlijk ontwikkelplan van docenten. Zo worden zij gestimuleerd om na te denken over de verschillende beroepsperspectieven, te bepalen welk perspectief het beste bij hen past, en om vast te leggen welke stappen ze daartoe gaan nemen.

“Dit model kan ons als organisatie houvast bieden.”

Rob van Oevelen, rector

Boone en Holtgreffe hebben het model bij de teamleiders en bij de schoolleiding geïntroduceerd. “Wij zijn een LeerKRACHTschool, dus onze teamleiders zijn sterk gericht op verbetering en zijn gewend om samen vernieuwingen aan te gaan”, zegt Boone. “Het is heel belangrijk dat ook de schoolleiding het belang van het beroepsbeeld inzien. Ons management is ervan overtuigd dat investeren in docenten voor de school het allerbelangrijkste is. Een school is nooit beter dan haar docenten. Dus hoe gelukkiger de docenten, hoe beter de school.”

“Omdat het iets nieuws is, vinden teamleiders het nog wel spannend,” vertelt Holtgreffe, “maar we krijgen vooralsnog positieve reacties. En voor docenten die ik het model heb laten zien, is het vaak een eye-opener. Ze hadden zich niet gerealiseerd dat ze als leraar zoveel ontwikkelperspectieven hebben. We gaan komend schooljaar ervaring opdoen met het 3D-beroepsbeeld en we hopen er vervolgens ook als opleidingsschool Haaglanden mee te gaan werken.”

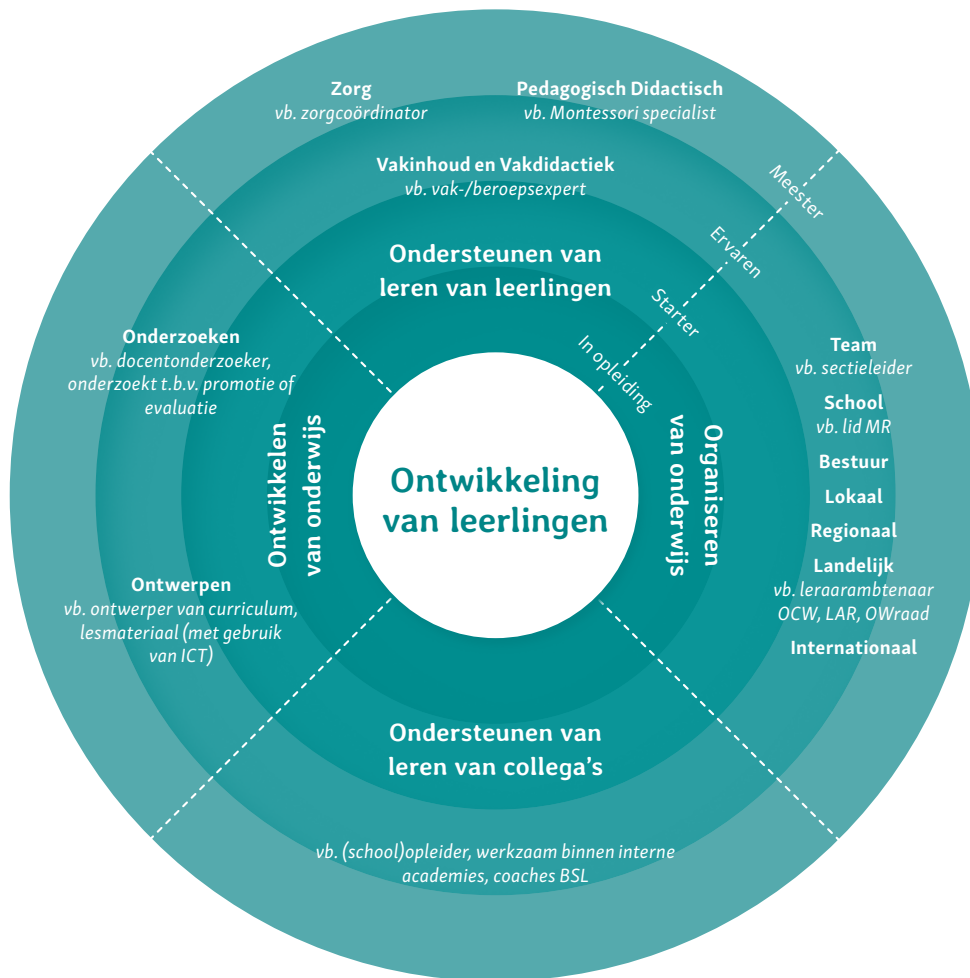
Kijkje over de schouder

Naast de lancering van het 3D-model, hebben Boone en Holtgreffe nog een andere manier bedacht om op school aandacht te besteden aan het beroepsbeeld voor de leraar. Vanaf volgend schooljaar heeft het beroepsbeeld een plaats in het inductiearrangement voor startende leraren. Holtgreffe: “Onder de naam ‘Een kijkje over de schouder van’

kunnen beginnende leraren meelopen met verschillende functionarissen in de school, bijvoorbeeld met een teamleider, de zorgcoördinator, een werkplekbegeleider of met iemand die in het datateam zit. Natuurlijk zijn beginnende leraren in de eerste plaats gericht op lesgeven, maar zo worden ze zich er van het begin af aan van bewust dat er wel degelijk verschillende carrièreperspectieven zijn. We maken het beroepsbeeld dus niet alleen zichtbaar in het 3D-model in de HRM-gesprekken, maar ook in het professionaliseringstraject van startende leraren.”

Tips

- **De schoolleiding:**
Bied docenten interessante ontwikkelmogelijkheden binnen de organisatie; dan behoud je ze voor het onderwijs.
- **De teamleider:**
Zet in de gesprekscyclus het beroepsbeeld in om met docenten het gesprek te voeren over hun professionele ontwikkeling.
- **De docent:**
Realiseer je dat het docentschap veel meer inhoudt dan lesgeven, oriënteer je op je ontwikkelwensen en bespreek deze met je leidinggevende.

De bovenste afbeelding is afkomstig uit het beroepsbeeld voor de leraar en toont de ontwikkelrichtingen in het lerarenberoep. Daaronder een platte weergave van het 3D-model ontworpen door Alette Boone en Gabi Holtgreffe in samenwerking met Yoshi van den Akker. Het model is een combinatie van de piramide van Slooter en het beroepsbeeld.

Platform Samen Opleiden & Professionaliseren

Binnen het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren bundelen schoolbesturen, scholen en lerarenopleidingen hun krachten om samen een duurzame inrichting van opleiding én professionalisering voor leraren te realiseren. Het platform zet zich in voor versterking van de samenwerking tussen besturen, scholen en lerarenopleidingen in het primair en voortgezet onderwijs rond dit thema.

Meer informatie

Voor al uw vragen over samen opleiden en professionaliseren kunt u terecht bij:

PO-Raad

Gea Spaans

platformsamenopleiden@poraad.nl • 030 – 31 00 933

VO-raad

Nienke Wirtz

platformsamenopleiden@vo-raad.nl • 030 – 232 48 00

MBO Raad

Ester Scholten

platformsamenopleiden@mboraad.nl • 0348 – 753 54 00

Colofon

Tekst: Elise Schouten / Vormgeving: BUREAUBAS / Fotografie: Larissa Rand

Datum: Augustus 2020

www.platformsamenopleiden.nl

Het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren is een initiatief van de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad en de lerarenopleidingen

